

Hervorming van het gerechtelijke stelsel van de EU

Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft recent een voorstel voor hervorming van het Europese gerechtelijke stelsel ingediend, dat, nadat het in beginsel was goedgekeurd door de Raad van de Europese Unie, thans wordt onderzocht door het Europees Parlement. Dit hervormingsvoorstel is van fundamenteel belang omdat daarmee wordt beoogd de doeltreffendheid van de rechtsbedeling duurzaam en in het belang van de Europese burger te vergroten.

Context van het voorstel: stijging van het aantal rechtszaken en buitensporig lange termijnen

Het Gerecht bevindt zich sinds enkele jaren in een bijzonder lastige positie, die verband houdt met de constante stijging van de daarbij aanhangige rechtszaken: het aantal zaken dat bij die rechterlijke instantie aanhangig wordt gemaakt is gestegen van 398 in 2000 naar 912 in 2014. Deze spectaculaire stijging blijkt structureel van aard te zijn en dreigt zich overigens nog voort te zetten.

Om deze situatie het hoofd te bieden, zijn reeds meerdere maatregelen genomen die tot belangrijke efficiencywinsten hebben geleid, en tot buitengewone resultaten wat het aantal afgehandelde zaken betreft. Ondanks die inspanningen heeft het Gerecht het tempo waarmee zijn voorraad aanhangige zaken groeit, niet kunnen vertragen. Bij de huidige stand van zaken kan het Gerecht dus niet duurzaam en doeltreffend het hoofd bieden aan het grotere aantal en de toegenomen complexiteit van de rechtszaken die het moet behandelen.

Door dit structurele en groeiende onevenwicht is de duur van de behandeling van complexe zaken voor het Gerecht, zoals economische rechtszaken, bijzonder lang geworden. In dat verband moet eraan worden herinnerd dat de buitensporig lange duur van een procedure kan leiden tot schending van het recht van een ieder op een behandeling van zijn zaak binnen een redelijke termijn, zoals neergelegd in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten, en dat voor de Unie het gevaar dreigt van een veroordeling in het kader van schadevergoedingsacties, waarvan de financiële gevolgen voor rekening van de begroting van de Unie zullen moeten komen. In een jaar tijd zijn er bij het Gerecht namelijk al **vijf beroepen tot schadevergoeding** ingesteld, in het kader waarvan een totaalbedrag van **26,8 miljoen EUR** aan schadevergoeding en rente wordt gevorderd.

De door het Hof voorgestelde oplossing

Om deze uitdaging aan te gaan, heeft het Hof reeds in 2011 een voorstel gedaan dat met name bedoeld was om het aantal rechters in het Gerecht van 27 op 39 te brengen. Dit voorstel, dat op positief advies van de Europese Commissie kon rekenen, in eerste lezing door het Europees Parlement is goedgekeurd en het principeakkoord van de Raad heeft gekregen, heeft echter niet tot resultaat geleid, omdat de lidstaten het niet eens konden worden over de wijze waarop deze aanvullende rechters zouden worden aangewezen.

In 2014 heeft het Hof, op uitnodiging van het voorzitterschap van de Raad en gezien de verslechtering van de situatie ten opzichte van 2011, een verbeterd voorstel uitgewerkt.

Het bijgewerkte hervormingsvoorstel heeft namelijk tot doel om de globale doeltreffendheid van het gerechtelijke stelsel van de Unie te vergroten en om **structurele en duurzame** oplossingen aan te dragen.

Benadrukt moet worden dat dit voorstel het resultaat is van intens overleg en besprekingen tussen de drie rechterlijke instanties waaruit de Instelling bestaat (Hof van Justitie, Gerecht en Gerecht voor ambtenarenzaken), in het kader waarvan het Gerecht zijn voorkeur voor de oprichting van gespecialiseerde rechtbanken heeft laten blijken en het Gerecht voor ambtenarenzaken zijn steun voor de voorgestelde oplossing heeft uitgesproken. Aangezien de ervaring (met name de verhoging van het aantal referendarissen of de oprichting van een gespecialiseerde rechtbank) aantoont dat er geen duurzame alternatieven zijn, heeft het Hof van Justitie, dat de Instelling vertegenwoordigt, het voorstel ingediend dat thans aan de Europese wetgever is voorgelegd.

Wat houdt het voorstel van het Hof in?

Het Hof stelt voor om 21 rechtersposten te creëren om het Gerecht in drie opeenvolgende stappen te versterken, volgens het volgende tijdpad:

- in 2015: toename met 12 rechters;
- in 2016, bij gelegenheid van de vervanging van de rechters in het Gerecht, zal het aantal rechters met 7 toenemen, door de integratie van het Gerecht voor ambtenarenzaken in het Gerecht, waardoor het aantal rechters in het Gerecht op 47 wordt gebracht;
- in 2019, bij gelegenheid van de vervanging van de rechters in het Gerecht, zal het aantal rechters tot slot toenemen met negen, waardoor het totale aantal rechters op 56 wordt gebracht.

Dit knippen in drie opeenvolgende stappen vindt plaats om gerechtelijke redenen (om pas te houden met de voortdurende groei van het aantal rechtszaken dat bij het Gerecht aanhangig wordt gemaakt) en om begrotingsredenen (het is van belang om de

budgettaire gevolgen van de voorgestelde hervorming over meerdere begrotingsjaren te spreiden).

Er dient aan te worden herinnerd dat dit voorstel daarmee niet alleen tegemoet komt aan de onmiddellijke behoeften van het Gerecht, maar vooral bedoeld is om op duurzame wijze de doeltreffendheid van het Europese gerechtelijke stelsel in zijn geheel te vergroten.

Om te beginnen zal het Gerecht na de uitvoering van dit voorstel **de toename van het aantal aanhangige zaken een halt kunnen toeroepen** en een begin maken met het wegwerken van zijn voorraad. Daardoor zal de duur van de procedures voor het Gerecht korter worden en zal ook het risico afnemen dat de Unie wordt veroordeeld wegens schending van de plicht om binnen een redelijke termijn uitspraak te doen.

Daarnaast zal de **opbouw van het gerechtelijke stelsel** van de Unie worden **vereenvoudigd**, de globale doeltreffendheid toenemen en de coherentie van zijn rechtspraak worden bevorderd, aangezien één enkele rechterlijke instantie, het Hof van Justitie, tot taak zal hebben om voor eenvormigheid in de uitlegging van de rechtsregels te zorgen in het kader van de hogere voorzieningen.

Het Hof meent dat het Gerecht de rechtszaken dankzij deze hervorming ook flexibeler zal kunnen behandelen: het kan, met het oog een goede rechtsbedeling, een kleiner of groter aantal rechters aan een of meerdere kamers toevoegen, afhankelijk van het belang en de noden van elke zaak en de wijze waarop de rechtszaken zich ontwikkelen. Tegelijkertijd heeft de hervorming ook tot doel om de kwaliteit en de overwogenheid van het recht dat in naam van de Europese burgers wordt gesproken, te kunnen bewaren en verbeteren.

Tot slot mag niet uit het oog worden verloren dat het aantal rechtszaken dat bij het Hof aanhangig wordt gemaakt, eveneens constant stijgt. De versterking van het Gerecht zal het mogelijk maken om eventueel een aantal bevoegdheden van het Hof aan die rechterlijke instantie over te dragen, hetgeen de **enige oplossing** is die in de Verdragen is voorzien om het hoofd te bieden aan een overbelasting op het niveau van het Hof.

Kosten van het voorstel

Op verzoek van de begrotings- en wetgevende autoriteiten heeft het Hof ermee ingestemd om de totale kosten van de hervorming met 25 % te verminderen.

De totale nettokosten van de hervorming zullen dus voor de drie opeenvolgende stappen tezamen **13,875 miljoen EUR** per jaar bedragen, hetgeen overeenstemt met ongeveer 0,01 % van de begroting van de Unie (135 miljard EUR). Vergeleken met de kosten van de hervorming die in 2011 is voorgesteld, betekent dit cijfer een toename met 23 %, terwijl de werklast van het Gerecht in diezelfde periode met 43 % is gestegen.

In dat kader moet worden benadrukt dat de situatie zich snel zal blijven verslechteren, ten nadele van de burgers en de begroting van de Unie, indien niet snel een beslissing wordt genomen. Gezien het belang van de betrokken financiële stromen zullen de risico's voor het goed functioneren van de interne markt als gevolg van het uitblijven van een oplossing voor de lange termijn zeer groot zijn. Het bedrag van de door de

Commissie opgelegde geldboeten die voor het Gerecht worden bestreden en dat van de terugvorderingen die in het kader van staatssteunzaken worden gelast, loopt in de miljarden euros, tegelijk ook sommen die in afwachting van een rechterlijke beslissing zijn geblokkeerd en aan de interne markt worden onthouden.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170